

VARA KOMMUN

Styrdokument för krisberedskap i Vara kommun

Antagen av kommunfullmäktige 2017-02-27 § 11

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
2 Ansvar och roller i kommunens krisberedskapsarbete	1
3 Genomförande av de uppgifter som ålagts kommunen ...	3
4 Åtgärder för att stärka kommunens krisberedskapsförmåga.....	5
4.1 Åtgärder identifierade i risk- och sårbarhetsanalysen	6
4.2 Öva	6
4.3 Öka kompetensen att använda WIS och Rakel	6
5 Revision och uppdatering	6
6.1 Utbildning.....	7
6.2 Övning	7
7 Användning av den statliga ersättningen	8
7.1 Beskrivning av kommunernas verksamhet för att fullgöra uppgifterna	8

1 Inledning

Sveriges kommuner får ersättning för de uppgifter de har enligt lagen (SFS 2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). Hur ersättningen ska användas regleras i en överenskommelse mellan Sveriges kommuner och landsting (SKL) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Överenskommelsen preciserar också, i form av målbeskrivningar och riktlinjer, hur uppgifterna ska genomföras samt hur verksamhet och ersättning ska följas upp.

En del i överenskommelsen är att alla kommuner ska ta fram ett styrdokument som på ett övergripande plan beskriver krisberedskapsarbetet. Dokumentet ska innehålla:

- en beskrivning av det arbete och de åtgärder som ska ske under mandatperioden för att reducera eller eliminera risker och sårbarheter samt för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet,
- en beskrivning av hur kommunen avser fullgöra åtaganden som beskrivs i överenskommelsen samt hur ersättningen ska användas,
- en övnings- och utbildningsplan för mandatperioden, samt
- en plan för hur kommunen ska hantera extraordinära händelser¹.

2 Ansvar och roller i kommunens krisberedskapsarbete

Nedan beskrivs ansvar och roller för olika delar av kommunens organisation vad gäller det övergripande arbetet med krisberedskap. En närmare beskrivning av de olika funktionernas roller och ansvar i kommunens krisledningsarbete beskrivs i kommunens krisledningsplan för hantering av extraordinära händelser.

Organisationsdel	Roll och ansvar
Kommunfullmäktige	Antar styrdokument för krisberedskapsarbetet, inklusive krisledningsplan. Tar emot anmälan på tagna beslut från Krisledningsnämnden. Fullmäktige kan fatta beslut om att krisledningsnämndens verksamhet skall upphöra.
Krisledningsnämnd	Nämndens befogenheter framgår av lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544). Dess funktion och sammansättning styrs av det reglemente för krisledningsnämnden som antagits av kommunfullmäktige.
Kommundirektör	Kommundirektören, eller dennes ersättare, kallar till en första stabsorientering med krisledningsgruppen efter samråd med säkerhetssamordnaren samt berörda förvaltnings- och bolagschefer.
Förvaltningschefer	Ansvarar för att: • Verksamheten har larmrutiner och larmlista. Dessa ska uppdateras minst en gång per år och skickas till säkerhetssamordnaren.

¹ Med extraordinär händelse avses en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting.

Organisationsdel	Roll och ansvar
	• Verksamheten är tillräckligt väl övad och utbildad i krishantering. • Ansvarar för att verksamheten deltar i arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser samt att de behov av åtgärder som identifieras genomförs. • Ansvarar för att verksamheten har en uppdaterad krisplan med tillhörande rutiner som uppdateras en gång per år. Planen ska vara känd inom den egna verksamheten.
POSOM-ansvarig	Ansvarar för att: • En aktuell POSOM-plan finns. • POSOM-gruppen består av ledningspersonal och stödpersoner • Rekryterar vid behov ny personal till POSOM • Larmrutiner och larmlista finns och uppdateras minst en gång per år och skickas till säkerhetssamordnaren • Deltagare är övade och utbildade i krishantering.
Säkerhetssamordnaren	Ansvarar för att: • Stödja, utveckla och samordna kommunens förebyggande och förberedande krisberedskapsarbete. • Tillhandahålla övning och utbildning inom krisberedskapsområdet. • Leda arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser samt sammanställa resultatet för rapportering till länsstyrelsen. • Via kommunens hemsida ge en övergripande beskrivning av kommunens arbete med krisberedskap.

3 Genomförande av de uppgifter som ålagts kommunen

Kommunernas uppgifter inom krisberedskapsområdet framgår av kapitel två och tre i lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544). Uppgifterna kan delas in i de underrubriker som följer nedan. Statens förväntningar på kommunernas arbete med att utföra uppgifterna har förtydligats i överenskommelsen mellan SKL och MSB i form av mål.

Dessa mål utgör även kommunens mål inom krisberedskapsområdet. Målen och kommunens arbete för att uppfylla dessa redovisas nedan. Arbetet för att nå målen bedrivs kontinuerligt och har nått olika långt inom olika områden. Redogörelsen för hur kommunen avser nå målet innebär alltså inte att målet därmed anses ha nåtts.

3.1 Risk- och sårbarhetsanalyser

Mål	Arbete för att nå målet
<i>Ge underlag för planering och genomförande av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet.</i>	Genom det arbete med risk-, kris- och kontinuitetshandling som bedrivs inom ramen för kommunens risk- och sårbarhetsanalys samt genom sammanställning och rapportering av analysen uppfylls målen. Arbetet finns beskrivet i den risk- och sårbarhetsanalys som beslutats av kommunfullmäktige.
<i>Ge beslutsstöd för beslutsfattare och verksamhetsansvariga.</i>	
<i>Ge underlag för information om samhällets risker och sårbarheter till allmänheten.</i>	
<i>Bidra till att ge en bild över de risker och sårbarheter som kan påverka samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område.</i>	

3.2 Planering

Målet för kommunens arbete med planering utgörs av att ta fram nu föreliggande styrdokument. Genom antagande av styrdokumentet är målet uppfyllt.

3.3 Geografiskt områdesansvar

Mål	Arbete för att nå målet
<i>Kommunen ska ta initiativ till att aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område ges möjlighet att samverka i syfte att uppnå samordning av förberedelser inför och åtgärder under en extraordinär händelse.</i>	Upprättande av ett krisberedskapsråd i Västra Skaraborg.
<i>Kommunen ska vara sammankallande för ett samverkansorgan i vilket representanter för kommunen och aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område bör ingå.</i>	
<i>Kommunen ska verka för att information till allmänheten vid en extraordinär händelse samordnas.</i>	Kommunen behöver upprätta en kriskommunikationsplan. Planen ska beskriva organisation och arbetsätt för kriskommunikationsfunktionen.

Mål	Arbete för att nå målet
<i>Kommunen ska ta initiativ till att en samlad lägesbild tas fram i samband med en extraordinär händelse. Kommunen ska ta initiativ till att aktörerna som ska hantera händelsen kan få en samstämd uppfattning om vad som hänt, vilka åtgärder som vidtagits och de åtgärder som behöver samordnas.</i>	Beskrivs i kommunens krisledningsplan för hantering av en extraordinär händelse. Krisledningsplanen redovisar hur kommunen organiserar sitt arbete samt hur arbetet leds och styrs vid kriser eller extraordinära händelser som inte kan hanteras inom den befintliga kommunorganisationen.

3.4 Utbildning och övning

Mål	Arbete för att nå målet
<i>Det ska finnas en regelbundet utbildad och övad krisorganisation. Även beredskapsfunktioner inom kommunal teknisk försörjning, krisstöd med mera ska vara utbildade och övade.</i>	Kommunens arbete beskrivs i en utbildnings- och övningsplan. Där beskrivs vilka utbildningsinsatser som ska genomföras under mandatperioden.
<i>Kommunen ska genomföra och utvärdera minst två övningar under en mandatperiod. Kommunens krisledningsnämnd ska övas minst en gång per mandatperiod.</i>	I planen beskrivs också hur ofta olika delar av kommunens krishanteringsorganisation ska öva. Efter varje genomförd övning görs också en utvärdering.
<i>Varje övning ska utvärderas avseende såväl styrkor som svagheter när det gäller kommunens egen krisberedskap och förmåga att samverka med andra aktörer.</i>	När utbildnings- och övningsplanen följs uppnås målen vad gäller utbildning och övning.

3.5 Rapportering

Mål	Arbete för att nå målet
<i>Kommunen ska ha förmåga att ge länsstyrelsen en samlad rapport om risker och sårbarheter i kommunen och om de lokala krisberedskapsaktörernas förberedelser inför en extraordinär händelse. Vidare ska kommunen ha förmågan att ge länsstyrelsen en samlad rapport om läget i kommunen vid en extraordinär händelse.</i>	Rapporteringen om risker, sårbarheter och krisberedskapsaktörers förberedelser sker framförallt genom risk- och sårbarhetsanalysen. Förmågan till rapportering under extraordinär händelse stöds bland annat av att kommunens ledningsfunktion kan kommunicera via Rakel och WIS. ² Förmågan stärks kontinuerligt genom bland

² Rakelsystemet är Sveriges nationella kommunikationssystem för samverkan och ledning. Det används av de flesta aktörer inom krisberedskapssystemet. Kommunikationen är krypterad och överföring går via ett eget nät. WIS är ett nationellt webbaserat informationssystem framtaget för att underlätta informationsdelning mellan aktörerna i det svenska krishanteringssystemet före, under och efter en kris.

Mål	Arbete för att nå målet
<i>Kommunen ska ha förmågan att ta emot och dela information med berörda krisberedskapsaktörer med stöd av den teknik som tillämpas nationellt för ledning och samverkan i kris.</i>	annat de kvartalsvisa övningar som arrangeras av Länsstyrelsen i Västra Götaland. Via Rakel och WIS har kommunen också förmåga att ta emot information från andra aktörer i krisberedskapssystemet.

3.6 Höjd beredskap

Mål	Arbete för att nå målet
<i>Säkerställa att viktigt meddelande till allmänheten kan sändas via anläggningar för utomhusvarning genom att ljudsändare underhålls.</i>	Kommunen har ingen utomhusvarning genom ljudsändare. Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) kommer vid händelse att sändas via Sveriges Radio P4. Rutin ska finnas i kommunen för att utföra åtgärden.
<i>Säkerställa att krisledningen inom kommunen har grundläggande kunskaper om kommunens uppgifter vid höjd beredskap.</i>	Förberedelser för kommunens uppgifter vid höjd beredskap sammanfaller till stor del med kommunens krisberedskapsarbete i övrigt. Därigenom är kommunen redo att hantera även det ansvar som följer under höjd beredskap. Under mandatperioden förutser kommunen förtydliganden kring det kommunala ansvaret vid höjd beredskap och för civilt försvar. Det kan föranleda behov av att omvärdera kommunens förmåga på området samt behov av ytterligare åtgärder.

4 Åtgärder för att stärka kommunens krisberedskapsförmåga

Enligt överenskommelsen mellan SKL och MSB ska styrdokumentet innehålla en beskrivning av det arbete och de åtgärder som ska ske under mandatperioden för att reducera eller ta bort risker och sårbarheter samt för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet.

4.1 Åtgärder identifierade i risk- och sårbarhetsanalysen

- **Beredskapsplaner** – varje verksamhet behöver arbeta med att ta fram aktuell beredskapsplan med tydliga rutinbeskrivningar där bland annat plan för ersättare och alternativa lokaler beskrivs. Kommunens krisledningsplan kan med fördel användas som grund för arbetet med de verksamhetsspecifika beredskapsplanerna inom respektive verksamhet. På så vis skapas en ”röd tråd” för kommunens hantering av kris- och beredskapsfrågor, från ledningsnivå till verksamhetsnivå.
- **Uppdaterade kontaktvägar** – för att en krissituation ska kunna hanteras på ett bra sätt är det viktigt att kontaktvägar finns etablerade inom verksamheten, samt mellan olika verksamheter, och att dessa kontaktvägar är väl kända av alla medarbetare. Även kontaktvägar till externa aktörer inom det geografiska området ska med tydlighet framgå.
- **Reservkraft** – en utredning gällande kommunens reservkraftverk bör göras för att säkerställa funktionsduglighet. Behov av fler reservkraftverk och lämpliga placeringar av dessa bör också framgå. Reservkraftverket på vårdcentralen startar inte automatiskt, det kan vara dags att se över möjlighet till att byta ut den mot ett nytt reservkraftverk med automatisk igångsättning.
- **IT-system** – det behöver tas fram en prioriteringslista över vilka IT-system som ska prioriteras om hela IT-miljön skulle haverera. Det behöver också tas fram relationer mellan IT-systemen så beroenden kan identifieras och prioriteras.
- **Telefoni** – behovet av utbildning i Rakel behöver utredas och åtgärdas. Detta för att minska sårbarheten vid ett långvarigt telefoniavbrott och ge kunskap om vad ett långvarigt telefoniavbrott skulle innebära för alla kommunens verksamheter.
- **Geografiskt område** – kommunen behöver arbeta med att utveckla det geografiska områdesansvaret

4.2 Öva

Genom krishanteringsövningar som kommunen genomför ska förmågan att hantera krissituationer öka. Kommunen ska genomföra och utvärdera minst två övningar under mandatperioden.

4.3 Öka kompetensen att använda WIS och Rakel

Under mandatperioden ska fler personer i kommunen kunna använda Rakel och WIS. Det ska ske genom att hålla interna utbildningar i hur systemen används samt genom att använda dem i övningar.

5 Revision och uppdatering

I början på varje ny mandatperiod ska ett nytt styrdokument antas av kommunfullmäktige. Kommunens säkerhetssamordnare ansvarar för att ta fram ett förslag på styrdokument. Varje år ska kommunens säkerhetssamordnare bedöma behovet av att göra revisioner av styrdokumentet eller någon av dess bilagor. Om det finns behov av ändringar ska sådana föreslås till kommunfullmäktige.

6 Plan för utbildning och övning

6.1 Utbildning

Vid mandatperiodens slut ska följande grupper ha utbildats:

- **Krisledningsnämnden.** I utbildningen ingår kunskap om organiseringen av krisberedskapsarbetet i Sverige på nationell, regional och lokal nivå.
- **Krisledningsgruppen.** I utbildningen ingår kunskap om organiseringen av krisberedskapsarbetet i Sverige på nationell, regional och lokal nivå samt utvecklat stabsarbete.
- **POSOM-gruppen.** Alla deltagare ska ha fått utbildning som ger en grundläggande förståelse för krisberedskapsarbetet i Sverige på nationell, regional och lokal nivå. Alla deltagare ska också ha fått tillräcklig utbildning för att kunna fullgöra sina uppgifter.
- **Kriskommunikationsfunktion.** Samtliga kommunikatörer ska ha fått utbildning som ger en grundläggande förståelse för krisberedskapsarbetet i Sverige på nationell, regional och lokal nivå. Samtliga kommunikatörer ska också ha fått tillräcklig utbildning för att kunna fullgöra sina uppgifter. Färdigheter i att hantera WIS och Rakel skall erhållits.

6.2 Övning

Övergripande övningsinriktning

Under mandatperioden kommer olika delar av krishanteringsorganisationen att genomgå olika typer av övningar. Vilken typ av övning som är lämplig beror på mognadsgrad vad gäller krishantering samt på vilket syftet med övningen är. En övergripande målsättning är att oftare än tidigare öva samverkan med andra aktörer – offentliga, privata och ideella. Detta mot bakgrund av att den delen inte sällan saknats i tidigare övningar.

Övningsfrekvens

Funktion	Övningsfrekvens
Krisledningsnämnden	Minst en gång under mandatperioden
Krisledningsgrupp	Årlig övning
POSOM-grupp	Minst en gång under mandatperioden
Ledningsgrupper vid förvaltningar/enheter	Minst en gång under mandatperioden
Kriskommunikationsfunktion	Årlig övning. Övas antingen separat eller tillsammans med krisledningsgrupp och/eller förvaltningarnas ledningsgrupp/er.

7 Användning av den statliga ersättningen

Staten betalar årligen en ersättning till kommuner för fullgörande av uppgifter enligt lagen (SFS 2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).

Finansierade åtgärder ska kunna härledas till uppgifterna i kap. 2 och 3 i LEH som består av risk- och sårbarhetsanalyser, planering, geografiskt områdesansvar, övning, utbildning, rapportering samt höjd beredskap.

7.1 Beskrivning av kommunernas verksamhet för att fullgöra uppgifterna

Grundbelopp

Grundbelopp ges för att hålla en funktion med erforderlig kompetens för samordning av kommunens uppgifter i krisberedskapssystemet.

Vara kommun tillhör Räddningstjänsten Västra Skaraborg, ihop med Lidköping, Grästorp och Essunga kommuner. Två säkerhetssamordnare fullgör uppdragen i krisberedskapssystemet åt alla fyra kommuner.

Verksamhetsersättning

Ersättning ges för genomförande av planering, risk- och sårbarhetsanalyser, övning m.m. Ersättningen används huvudsakligen till kostnader i samband med utbildning- och övningsinsatser.

Utomhusvarning

Vara kommun har ingen utomhusvarning och därmed ingen ersättning.

Samverkansersättning

Kommunen får en årlig ersättning för att stimulera samverkan med andra aktörer. I Vara kommun används samverkansersättningen till olika projekt och nätverk. Som exempel deltar kommunens representanter i konferenser, utbildningar och övningar som genomförs av bland annat Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Sparat bidrag

Vara kommun har sedan tidigare sparat bidrag. Det finns en plan för hur det sparade kapitalet ska användas. Som exempel genomförs kompetensutveckling för tjänstemän som ingår i kommunernas krishanteringsorganisation.